

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud
za krivično gonjenje lica
odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T
Datum: 16. februar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 16. februara 2012. godine

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU STANIŠIĆEVE ODBRANE ZA
FORMALNO PRIMANJE NA ZNANJE ČINJENICA O KOJIMA
JE VEĆ PRESUĐENO**

Tužilaštvo
g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića
g. Wayne Jordash
Mr Scott Martin

Branioci Franka Simatovića
g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. ISTORIJAT POSTUPKA I PODNESCI STRANA

1. Dana 29. septembra 2011. godine Stanišićeva odbrana je podnela zahtev da Veće formalno primi na znanje određene činjenice po kojima je već presuđeno (dalje u tekstu: Zahtev).¹ Dana 12. oktobra 2011. godine tužilaštvo je podnelo odgovor (dalje u tekstu: Odgovor).²

2. Stanišićeva odbrana traži da Veće formalno primi na znanje 82 predložene činjenice po kojima je već presuđeno (dalje u tekstu: predložene činjenice, koje su podeljene na činjenice koje se odnose na Bosnu i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu)³ iz prvostepenih i drugostepenih presuda u predmetima *Tužilac protiv Krajišnika*,⁴ *Tužilac protiv Martića*,⁵ *Tužilac protiv Simića i drugih*⁶ i *Tužilac protiv Gotovine i drugih*.⁷ Odbrana navodi da će formalno primanje na znanje činjenica po kojima je već presuđeno, na osnovu pravila 94(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), omogućiti Veću da ostvari veću ekonomičnost suđenja i da veći deo vremena na suđenju posveti suštinskim pitanjima u ovom predmetu.⁸

3. Tužilaštvo stavlja načelnu primedbu da odbrana traži formalno primanje na znanje velikih delova relevantnih presuda umesto pojedinačnih činjenica.⁹ Tužilaštvo, osim toga, navodi da formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno ne bi trebalo da se koristi za zaobilazanje pravila koja se odnose na prihvatanje dokaza ili da bi se tražilo prihvatanje dokaza koji su već prihvaćeni u ovom predmetu.¹⁰ O svim dodatnim argumentima tužilaštva biće reči u odeljku ove odluke pod naslovom Diskusija. Tužilaštvo se ne protivi formalnom primanju na znanje jednog broja predloženih činjenica.¹¹ Simatovićeva odbrana nije odgovorila na Zahtev.

¹ Zahtev Stanišićeve odbrane za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 29. septembar 2011. godine.

² Odgovor na Zahtev Stanišićeve odbrane za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 12. oktobar 2011. godine. Zbog administrativne greške u odgovoru, tužilaštvo je 14. oktobra 2011. godine podnelo *corrigendum* (*Corrigendum* Odgovora na Zahtev Stanišićeve odbrane za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 14. oktobar 2011. godine).

³ Zahtev, par. 1-2, Dodatak A.

⁴ *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Drugostepena presuda, 17. mart 2009. godine; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Prvostepena presuda, 27. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Krajišnik*).

⁵ *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-A, Drugostepena presuda, 8. oktobar 2008. godine; *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-T, Prvostepena presuda, 12. jun 2007. godine.

⁶ *Tužilac protiv Simića i drugih*, predmet br. IT-95-9-A, Presuda, 28. novembar 2006. godine; *Tužilac protiv Simića i drugih*, predmet br. IT-95-9-T, Presuda, 17. oktobar 2003. godine.

⁷ *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Presuda, 15. april 2011. godine (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Gotovina i drugi*).

⁸ Zahtev, par. 6.

⁹ Odgovor, par. 6; odnosi se na činjenice koje se odnose na Bosnu br. 1, 3-18, 20-21, 23-33, 36-37, 39-48, 50-52 i 54 i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 2-8, 10-11 i 26-27.

¹⁰ Odgovor, par. 4, 7; odnosi se na činjenice koje se odnose na Bosnu br. 1, 3, 18, 20-21, 24, 28, 36-37, 39-41, 43-46, 48, 51 i 54.

¹¹ Tužilaštvo se ne protivi formalnom primanju na znanje činjenica koje se odnose na Bosnu br. 2, 19, 22, 34-35, 38, 49 i 53 i činjenica koje se odnose na SAO Krajinu br. 1, 9, 12-23 i 25.

II. MERODAVNO PRAVO

4. Pravilo 94 (B) Pravidnika predviđa sledeće:

Na zahtev jedne od strana ili *proprio motu* pretresno veće može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili dokumentarne dokaze iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja o kojima je reč u tekućem suđenju.

5. Prema ovom pravilu, Veće zadržava puno diskreciono pravo da odluči koje će činjenice o kojima je presuđeno uvažiti nakon što pažljivo razmotri prava optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje.¹² U vezi s tim, mora se postići ravnoteža između svrhe formalnog primanja na znanje činjenica, odnosno povećanja ekonomičnosti suđenja, i osnovnog prava optuženog na pravično suđenje.¹³ Načela kojima se Veće rukovodi i kojima je ono ograničeno u svom diskrecionom pravu razrađena su kroz praksu Međunarodnog suda.¹⁴ Prilikom primene svog diskrecionog prava, Veće će razmotriti da li predložena činjenica o kojoj je presuđeno ispunjava sledeće uslove:

- (i) činjenica mora biti jasna, konkretna i takva da se može identifikovati,¹⁵ a formalno primanje na znanje ne sme se koristiti kao mehanizam za zaobilaženje opštih pravila kojima je regulisano prihvatanje dokaza;¹⁶
- (ii) činjenica mora biti relevantna za pitanja u tekućem postupku;¹⁷
- (iii) činjenica ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije koji su *suštinski* pravne prirode;¹⁸
- (iv) činjenica se ne sme zasnivati na sporazumu o krivici ili na činjenicama koje su dobrovoljno uvršene u spis u ranijem predmetu;¹⁹

¹² *Tužilac protiv Karemere i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-AR73(C), Odluka po interlokutornoj žalbi tužilaštva na Odluku o formalnom primanju na znanje, 16. jun 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*), par. 41.

¹³ Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*, par. 39.

¹⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*, par. 41.

¹⁵ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje opštepoznatih činjenica na osnovu pravila 94(A), s Dodatkom, 26. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*), par. 6; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima tužilaštva od 14. i 23. juna 2006. za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 7. septembar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi*), par. 18; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Odluka po trećem i četvrtom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 24. mart 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krajišnik* od 24. marta 2005. godine), par. 14; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-PT, Odluka po zahtjevima optužbe za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno, te za prihvatanje pismenih izjava svjedoka na osnovu pravila 92bis, 28. februar 2003. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krajišnik* od 28. februara 2003. godine), par. 15.

¹⁶ *Tužilac protiv Nikolića*, predmet br. IT-02-60/1-A, Odluka po molbi žalioaca za formalno primanje na znanje činjenica, 1. april 2005. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Nikolić*), par. 17.

¹⁷ Odluka po žalbi u predmetu *Nikolić*, par. 11, 48, 56; *Niyitegeka protiv tužioca*, predmet br. ICTR-96-14-A, Obrazloženje usmene odluke donete 21. aprila 2004. godine po zahtevu žalioaca za uvrštavanje dodatnih dokaza u spis i za formalno primanje na znanje, 17. maj 2004. godine, par. 16.

¹⁸ *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-AR73.1, Odluka po interlokutornim žalbama na odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno i tužiočevom katalogu činjenica o kojima su se strane složile, 26. jun 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*), par. 22.

- (v) činjenica ne sme biti osporena u žalbenoj fazi postupka, a ako jeste, u vezi s njom mora biti doneto rešenje u žalbenoj fazi postupka;²⁰
- (vi) činjenica se ne sme odnositi na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog.²¹ Neprihvatanje predloženih činjenica koje se odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog ne važi za ponašanje drugih lica za čija krivična dela i propuste se optuženi smatra navodno krivično odgovornim kroz jedan ili više oblika odgovornosti nabrojanih u u Statutu;²²
- (vii) predložena činjenica ne sme biti formulisana tako da navodi na pogrešan zaključak ili da se ne podudara s činjenicama o kojima je stvarno presuđeno u izvornoj presudi.²³

III. DISKUSIJA

A. Opšte napomene

6. U diskusiji koja sledi Veće će se eksplicitno baviti samo onim predloženim činjenicama u vezi s kojima je tužilaštvo stavilo primedbe ili koje su, po mišljenju Veća, problematične. Veće će, u slučajevima kada se uverilo da samo deo predložene činjenice ispunjava uslove za formalno primanje na znanje, formalno primiti na znanje samo taj konkretan deo. Dodatak ovoj Odluci sadrži spisak činjenica o kojima je presuđeno, koje je Veće preformulisalo i redigovalo.

7. Kada Veće formalno prima na znanje predloženu činjenicu u kojoj se upućuje na dokument u kojem se o izvesnom pitanju govori ili se to pitanje navodi, Veće formalno ne prima na znanje istinitost činjenica navedenih u tom dokumentu. Veće samo formalno prima na znanje činjenicu da je o određenom pitanju bilo reči u tom dokumentu ili da je ono navedeno u njemu. To se može ilustrovati činjenicom koja se odnosi na SAO Krajinu br. 5, u kojoj se navodi sledeće:

Dana 20. aprila 1993, osnovan je Vrhovni savet odbrane RSK, čiji su članovi bili predsednik RSK, predsednik vlade, ministar odbrane, ministar unutrašnjih poslova i komandant SVK. Predsednik RSK “[rukovodi] [SVK] u miru i ratu, u skladu sa Ustavom [RSK] i odlukama Vrhovnog saveta odbrane, i [predsedava] Vrhovnim savetom odbrane”. Vrhovni savet odbrane imao je mandat da “donosi odluke o pripravnosti, mobilizaciji i upotrebi [SVK] i o drugim pitanjima u skadu sa Ustavom i zakonom”.

¹⁹ Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 11; Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 18; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 24. marta 2005. godine, par. 14; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 28. februara 2003. godine, par. 15.

²⁰ *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-A, Odluka po prijedlozima Drage Josipovića, Zorana Kupreškića i Vlatka Kupreškića da se prihvate dodatni dokazi u skladu s pravilom 115 i o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u skladu s pravilom 94(B), 8. maj 2001. godine, par. 6; Odluka u predmetu *Krajišnik* od 28. februara 2003. godine, par. 14-15.

²¹ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 16; Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*, par. 50-53.

²² Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*, par. 52.

²³ Odluka po žalbi u predmetu *Karamera i drugi*, par. 55.

Iz Prvostepene presude u predmetu *Martić* jasno je da citati u drugom delu ove predložene činjenice potiču iz Ustava RSK, pa će Veće tu predloženu činjenicu u skladu s tim preformulisati. Veće formalno prima na znanje činjenicu da Ustav RSK sadrži te navode. To isto važi za činjenice koje se odnose na Bosnu br. 20-21 i br. 24.

8. Isto tako, kada je reč o predloženim činjenicama u kojima se navodi da je neko lice ili subjekat nešto izjavio, Veće formalno prima na znanje činjenicu da je to lice ili taj subjekat dao takvu izjavu, a ne istinitost njene sadržine. Na primer, u činjenici koja se odnosi na Bosnu br. 36 navodi se sledeće:

Počev od januara 1992., pozivi na zauzimanje teritorija i stvaranje države pod srpskom dominacijom u Bosni i Hercegovini postali su glasni i jasni u skupštini bošanskih Srba. Na sjednici Skupštine održanoj 26. januara 1992., član Ministarskog savjeta, Jovan Čizmović, obratio se optuženom kao predsjedniku Skupštine: "Polazeći od ustavno pravnog položaja naroda, politički i pravno je ispravno omogućiti svakom narodu stvaranje svoje suverene i nezavisne države, temeljem prava naroda na samoopredjeljenje uz apsolutno poštovanje volje drugog naroda, znači ne na osnovu jednostranog akta i upotrebom sile. Predlažem, u cilju razrješenja ovog problema da se pristupi hitnoj operacionalizaciji, deklaraciji o osnivanju i proglašenju Srpske Republike Bosne i Hercegovine, te ostvare zadaci iz uputstva od 19. 12. 1991. godine."

Ovom predloženom činjenicom pojašnjava se da je Jovan Čizmović dao dotičnu izjavu za vreme sednice Skupštine održane 26. januara 1992. godine. U ovom predmetu, Veće formalno prima na znanje činjenicu da je Jovan Čizmović dao ovu izjavu. To isto važi za činjenice koje se odnose na Bosnu br. 10, br. 36-37 i br. 40-41, ali je Veće, pored toga, moralo da preformuliše i činjenice koje se odnose na Bosnu br. 21 i br. 40-41. Na osnovu tih faktora, Veće će preformulisati činjenice koje se odnose na Bosnu br. 21 i br. 40-41, kao i činjenicu koja se odnosi na SAO Krajinu br. 5 (v. Dodatak).

9. Veće napominje da se činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 18 i koja potiče iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* zasniva na dopisu koji je 5. novembra 2001. godine upućen iz sedišta SDS tužilaštvu, koji je prihvaćen kao dokazni predmet u tom predmetu. Činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 18 upućuje na jedan posleratni dokument kojim se Pretresno veće u predmetu *Krajišnik* bavilo u Prvostepenoj presudi, zajedno s drugim dokazima koji su mu bili predočeni. Pretresno veće se jasno distanciralo od informacija dostavljenih u tom dokumentu. Uzimajući u obzir to, kao i pristup Veća predloženim činjenicama koje upućuju na dokumente, subjekte ili lica koja su nešto govorila ili izjavila, Veće na osnovu svog diskrecionog prava odlučuje da formalno ne primi na znanje činjenicu koja se odnosi na Bosnu br. 18.

B. Predložena činjenica mora biti jasna, konkretna i takva da se može identifikovati

10. Često je teško utvrditi da li Pretresno veće donosi činjenične zaključke ili samo ponovo navodi dokaze koji su mu predočeni. Presude mogu sadržavati delove u kojima Pretresno veće samo podseća na dokaze jednog ili više svedoka, ali ono pri donošenju odluke te dokaze može ili ne mora da prihvati. Shodno tome, Pretresno veće će za svaki zasebni slučaj i u kontekstu presude kao celine pažljivo razmotriti da li je dotično Pretresno veće prihvatilo te dokaze i donelo svoje zaključke u skladu s njima. Samo takvi zaključci predstavljaju “činjenice o kojima je presuđeno” u smislu pravila 94(B) Pravilnika.²⁴

11. Na osnovu tih faktora, Veće konstatuje da činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 1 odražava diskusiju o dokazima predočenim na suđenju u predmetu *Simić*, mada ne i stanovište Pretresnog veća. Činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 3 ne odražava gledišta Pretresnog veća u predmetu *Krajišnik*, već gledišta optuženog kao svedoka u tom predmetu, pa se stoga ne može smatrati činjenicom o kojoj je već presuđeno. Kada je reč o činjenici koja se odnosi na Bosnu br. 43, Veće konstatuje da ona sadrži ponavljanje svedočenja svedoka u predmetu *Krajišnik*, koje Pretresno veće u tom predmetu nije prihvatilo kao zaključak. To je takođe jasno iz narednog paragrafa u izvornoj presudi, koji sadrži ponavljanje svedočenja jednog drugog svedoka na tu istu temu, koje se ipak razlikuje u nekim aspektima. Na Stanišićevoj odbrani je da dokaže da je relevantani paragraf u izvornoj Prvostepenoj presudi zapravo zaključak Pretresnog veća. To nije učinjeno, pa Veće stoga neće formalno primiti na znanje ovu predloženu činjenicu. Najzad, činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 51 ne sadrži neku činjenicu, već samo obrazloženje Pretresnog veća u predmetu *Krajišnik*.

12. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 11-17 i br. 28-33 sadrže citate, parafraze i diskusije o dokumentima koji su u ovom predmetu prihvaćeni kao dokazni predmeti. Autentičnost tih dokumenata nije osporena, pa je Veće konstatovalo da oni imaju dokaznu vrednost i uvrstilo ih je u dokaze. U tim uslovima, ne postoji uočljiva razlika između dokumenata koji su prihvaćeni kao dokazni predmeti i formalnog primanja na znanje onog što se u njima navodi. Stoga je Veće odlučilo da ih formalno ne primi na znanje.

13. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 7 i br. 9 sadrže rečenice koje ne predstavljaju originalne zaključke Pretresnog veća, pa će te predložene činjenice stoga biti preformulisane kako bi zadovoljile važeći kriterijum. Veće, osim toga, konstatuje da činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 50 delimično odražava suštinu sednice Skupštine bosanskih Srba održane 12. maja 1992. godine, koja je uvrštena u spis kao dokazni predmet P1132. Uzimajući u obzir da autentičnost tog dokumenta nije osporena i u skladu s gorenavedenim pristupom Veća, Veće će ga preformulisati i

²⁴ V. *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se djelimično odobrava zahtjev Miće Stanišića za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 29. jun 2011. godine, par. 5.

formalno primiti na znanje samo onaj deo koji zadovoljava važeći kriterijum. Kada je reč o delu činjenice koja se odnosi na SAO Krajinu br. 7, Stanišićeva odbrana nije pokazala da je relevantno Pretresno veće zaista prihvatilo dokaze koji su mu predloženi kao zaključak, pa će Veće stoga redigovati taj deo predložene činjenice (v. Dodatak). Činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 8 sadrži diskusiju o dokazima i Veće će je preformulisati (v. Dodatak).

14. Iako činjenice koje se odnose na Bosnu br. 45-46 i br. 48 sadrže citate i parafraze iz dokumenata koji su već uvršteni u dokaze u ovom predmetu, one takođe sadrže dodatne informacije i izvorne presude pokazuju da je relevantno Pretresno veće prihvatilo te dokaze kao zaključke. Te predložene činjenice će stoga biti preformulisane kako bi obuhvatile samo te zaključke. Kada je reč o činjenici koja se odnosi na Bosnu br. 25, Veće tumači da izraz “Veće smatra da je očigledno” znači isto što i “Veće konstatuje”. Prema tome, Veće se uverilo da činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 25 predstavlja relevantan zaključak Pretresnog veća.

15. U zaključku, činjenice koje se odnose na Bosnu br. 1, 3, 11-17, 28-33, 43 i 51 ne sadrže nikakve činjenične zaključke relevantnih pretresnih veća, pa ih Veće stoga neće formalno primiti na znanje. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 7, 9, 45-46, 48 i 50 i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 7-8 takođe sadrže delove koji nisu relevantni činjenični zaključci pretresnih veća. Međutim, umesto da te predložene činjenice odbaci, Veće smatra da je primereno da ih preformuliše i rediguje tako da one sadrže samo te zaključke.

16. Veće smatra da činjenice koje se odnose na Bosnu br. 42 i 52-54 sadrže subjektivne zaključke i ocene koji se ne mogu smatrati utvrđenim činjeničnim stanjem.²⁵ Veće je stoga u skladu s tim preformulisalo i redigovalo te predložene činjenice (v. Dodatak).

17. Veće, osim toga, smatra da činjenice koje se odnose na Bosnu br. 2, 39 i 44 i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 3-4, 10, 14, 16 i 26-27 u svom sadašnjem obliku nisu jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati. Umesto da te predložene činjenice odbaci u celosti, Veće će izvršiti neophodne modifikacije predloženih činjenica tako da one ispune važeći uslov (v. Dodatak). Kada je reč o činjenici koja se odnosi na Bosnu br. 2, Veće ne može da izvrši odgovarajuće modifikacije, pa stoga tu predloženu činjenicu neće formalno primiti na znanje.

18. Većina predloženih činjenica sastoji se od velikih delova paragrafa iz relevantnih prvostepenih presuda, kao što je činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 23. U vezi s tim predloženim činjenicama, Veće je pažljivo ispitalo svaku pojedinačnu činjenicu sadržanu u gorenavedenoj

²⁵ V. *Tužilac protiv Miće Stanišića i Stojana Župljanina*, predmet br. IT-08-91-T, Odluka kojom se djelimično odobravaju zahtjevi tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je presuđeno na osnovu pravila 94(B), 1. april 2010. godine, par. 47.

predloženoj činjenici i formalno će primiti na znanje tu predloženu činjenicu samo ako su sve pojedinačne činjenice jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati.

19. U zaključku, Veće konstatuje da činjenice koje se odnose na Bosnu br. 1-3, 11-17, 28-33, 43 i 51 ne ispunjavaju kriterijum da budu jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati, pa ih Veće stoga neće dalje razmatrati. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 7, 9, 25, 39, 42, 44, 50 i 52-54²⁶ i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 3-4, 7-8, 10, 14, 16 i 26-27 su jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati, uz modifikacije izvršene u ovoj Odluci (v. Dodatak). Ostale predložene činjenice u svom sadašnjem obliku ispunjavaju važeći kriterijum.

C. Predložena činjenica mora biti relevantna za predmet

20. Odbrana navodi da su sve predložene činjenice relevantne za ovaj postupak.²⁷ Tužilaštvo ne osporava nijednu od predloženih činjenica po tom osnovu. Veće konstatuje da su sve predložene činjenice koje ispunjavaju druge uslove za formalno primanje na znanje relevantne za ovaj predmet.

D. Predložena činjenica ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije koji su suštinski pravne prirode

21. Odbrana navodi da su predložene činjenice, iako tesno povezane s pratećim pravnim zaključcima, suštinski činjenične prirode.²⁸ Tužilaštvo ne osporava nijednu od predloženih činjenica po tom osnovu. Veće konstatuje da nijedna od predloženih činjenica koje ispunjavaju prethodni uslov ne sadrži zaključke ili kvalifikacije koji su suštinski pravne prirode, osim činjenica koje se odnose na Bosnu br. 53 i 55 i činjenice koja se odnosi na SAO Krajinu br. 27, koje sadrže nedopustivo upućivanje na pravne činjenice. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 53 i 55 neće biti dalje razmatrane, a činjenicu koja se odnosi na SAO Krajinu br. 27 Veće će preformulisati tako da sadrži samo činjenične zaključke (v. Dodatak).

D. Predložena činjenica se ne sme zasnivati na sporazumu o krivici koji su postigle strane u izvornom postupku

22. Odbrana navodi da sve predložene činjenice ispunjavaju ovaj uslov.²⁹ Tužilaštvo ne osporava nijednu od predloženih činjenica po ovom osnovu. Veće konstatuje da se nijedna od predloženih činjenica ne zasniva na sporazumu o krivici između strana u izvornom postupku.

²⁶ Veće nije predložilo izmenu činjenice koja se odnosi na Bosnu br. 53 budući da ona ne ispunjava kriterijum razmotren u paragrafu 20 ove Odluke.

²⁷ Zahtev, par. 7.

²⁸ Zahtev, par. 12.

²⁹ Zahtev, par. 13.

E. Predložena činjenica ne sme biti osporena u žalbenoj fazi postupka, a ako jeste, u vezi s njom je doneto rešenje u žalbenoj fazi postupka

23. Odbrana tvrdi da sve predložene činjenice potiču iz drugostepenih presuda donetih u relevantnim postupcima, izuzev Prvostepene presude u predmetu *Gotovina i drugi*.³⁰ U slučaju drugostepenih presuda, predložene činjenice nisu osporene ili ih je Žalbeno veće potvrdilo.³¹ Na predložene činjenice iz predmeta *Gotovina i drugi* nije uložena žalba.³² Tužilaštvo ne osporava nijednu od predloženih činjenica po tom osnovu, ali ukazuje na mogućnost da Žalbeno veće u predmetu *Gotovina i Markač* može, po sopstvenom nahođenju, da dovede u pitanje činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 14 i 26, budući da se one odnose na žalbene osnove optuženog.³³ Veće konstatuje da nijedna od predloženih činjenica nije osporena u žalbenoj fazi postupka.

F. Predložena činjenica ne sme se odnositi na dela, ponašanje i stanje svesti optuženog

24. Odbrana tvrdi da se predložene činjenice ne odnose na dela i ponašanje optuženog Stanišića, koji se u njima ne pominje.³⁴ Tužilaštvo ne osporava nijednu od predloženih činjenica po ovom osnovu. Veće se uverilo da se nijedna od predloženih činjenica ne odnosi na dela, ponašanje ili stanje svesti ijednog od dvojice optuženih.

G. Predložena činjenica ne sme biti formulisana tako da navodi na pogrešan zaključak ili da se ne podudara s činjenicama o kojima je presuđeno u izvornoj presudi

25. Odbrana navodi da većina predloženih činjenica predstavlja doslovna ponavljanja iz relevantnih presuda.³⁵ U slučajevima kada predložene činjenice ne predstavljaju doslovna ponavljanja, one su modifikovane samo toliko da bi mogle da se razumeju izvan konteksta izvorne presude.³⁶ Odbrana, osim toga, navodi da su predložene činjenice navedene s odgovarajućom tačnošću, uz upućivanje na paragraf u relevantnim presudama.³⁷ Na osnovu tog kriterijuma, tužilaštvo osporava sledeće predložene činjenice: činjenice koje se odnose na Bosnu br. 35, 50 i 52 i činjenicu koja se odnosi na SAO Krajinu br. 24. Činjenice koje se odnose na Bosnu br. 50 i 52 Veće je preformulisalo tako da su primedbe tužilaštva indirektno uvažene, pa se stoga ovde mogu zanemariti. Činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 24 navodi na pogrešan zaključak zbog toga što tačno ne odražava tekst izvorne presude. Veće je stoga preformulisalo tu predloženu

³⁰ Zahtev, par. 15.

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*

³³ Odgovor, par. 11.

³⁴ Zahtev, par. 14.

³⁵ Zahtev, par. 9.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ Zahtev, par. 11.

činjenicu. Veće konstatuje da se činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 35 suštinski ne razlikuje od načina na koji je formulisana u izvornoj presudi.

IV. DISPOZITIV

26. Na osnovu gorenavedenog obrazloženja i u skladu s pravilima 54 i 94(B) Pravilnika, Veće:

ODOBRAVA delimično Zahtev i formalno prima na znanje sledeće predložene činjenice:

1) činjenice koje se odnose na Bosnu br. 4-6, 8, 10, 19-20, 22-24, 26-27, 34-38 i 45-49 i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 1-2, 6, 9-15, 17-23 i 25;

2) činjenice koje se odnose na Bosnu br. 7, 9, 21, 25, 39-42, 44, 50, 52 i 54 i činjenice koje se odnose na SAO Krajinu br. 3-5, 7-8, 16, 24 i 26-27, uz promene navedene u ovoj Odluci (v. takođe Dodatak);

ODBIJA Zahtev u ostalom delu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsedavajući sudija

Dana 16. februara 2012. godine
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]

**DODATAK ODLUCI PO ZAHTEVU STANIŠIĆEVE
ODBRANE ZA FORMALNO PRIMANJE NA ZNANJE
ČINJENICA O KOJIMA JE VEĆ PRESUĐENO**

Tabela činjenica o kojima je presuđeno koje je modifikovalo Veće

Predložena činjenica	Modifikovana činjenica o kojoj je presuđeno
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 7	Dana 26. oktobra 1991. svi predsednici SDS iz opština ARK, kao i predstavnici vlade ARK, sastali su se s Radovanom Karadžićem. Na tom sastanku je predložen nalog koji su svi prisutni "u cijelosti prihvatili". Nalog je obuhvatao četrnaest tačaka, a predviđao je, između ostalog, uspostavljanje "komande mjesta" koja se svodila na vojnu upravu; pojačanu mobilizaciju Teritorijalne odbrane (TO); osnivanje vojnih jedinica; podređivanje TO-a Jugoslovenskoj narodnoj armiji; raspuštanje paravojnih jedinica i njihovu preraspoređivanje u TO; preuzimanje javnih preduzeća, pošte, banaka, pravosuđa, medija i SDK (Služba društvenog knjigovodstva); koordinaciju s lokalnim direktorima i SDS u Sarajevu kako bi se obezbjedilo snabdevanje stanovništva; i uvođenje ratnih poreza. Nalog je predsednicima svih opština u ARK 29. oktobra 1991. telefaksom poslao Radoslav Brđanin, u svojstvu "koordinatora za provođenje odluka".
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 9	Dana 21. novembra 1991. godine, skupština bosanskih Srba proglasila je delom teritorije federativne Jugoslavije sve opštine, mesne zajednice i naselja u kojima je većina registrovanih građana srpske nacionalnosti glasala za ostanak u Jugoslaviji. Ako je većina stanovništva u jednoj opštini glasala za ostanak u sastavu Jugoslavije, ostala je cijela opština. U slučaju opština u kojima većina stanovništva nije učestvovala u plebiscitu, SDS-ov prijedlog bio je da se gledaju rezultati u pojedinim mjesnim zajednicama ili naseljima: ako je neka mjesna zajednica glasala za ostanak, tada se samo ta mjesna zajednica smatra dijelom Jugoslavije, a ostala područja opštine mogla da se priključe nezavisnoj Bosni i Hercegovini.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 21	Dana 23. februara 1992. predstavnici SDS-a (među kojima Karadžić i Krajišnik) i druge dvije nacionalne grupe usaglasili su se u vezi s izjavom o načelnom stavu o novom ustavnom uređenju Bosne i Hercegovine. Prema toj izjavi, teritorija Bosne i Hercegovine bi zadržala svoje vanjske granice. Postala bi nezavisna država u čijem bi sastavu bile tri konstitutivne jedinice koje bi okupljale opštine prema nacionalnom principu, na osnovu tri posljednja popisa stanovništva (1971., 1981. i 1991.). Sloboda kretanja bila bi moguća samo u sklopu pojedine jedinice, a preseljenje iz jedne u drugu jedinicu zavisilo bi od dobijanja "posebne dozvole".
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 25	Dana 24. marta 1992. skupština bosanskih Srba takođe je donijela odluku kojom potvrđuje proglašenje nekoliko srpskih opština. Bosanski Srbi preuzimali vlast u opštinama od aprila 1992. nadalje. Rukovodstvo bosanskih Srba tada je sve više gubilo vjeru u diplomatske napore u koje su Krajišnik i drugi pregovarači uložili jako mnogo svog političkog kapitala.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 39	Refren koji je u vezi s tim koristilo rukovodstvo bosanskih Srba bio je da bosanski Srbi imaju pravo na barem 65 % državne teritorije, usprkos tome što su činili samo 35 % stanovništva Bosne i Hercegovine. Radovan Karadžić je 24. oktobra 1991. rekao Slobodanu Miloševiću za to pravo na 65 % teritorije. Dana 11. aprila 1992., Karadžić, Nikola Koljević i Krajišnik su se sastali u jednom hotelu na Ilidži. Razgovarali su o mapi teritorije koju je SDS htio staviti pod srpsku kontrolu. Teritorija je činila približno 70 % Bosne i Hercegovine i obuhvatala je dio Sarajeva.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 40	Do 18. marta 1992. godine rukovodstvo bosanskih Srba nije pod svojom isključivom komandom imalo redovne oružane snage. Miroslav Vještica je ovako rezimirao tadašnju situaciju: "Uz ova dva uslova, moramo pod hitno formirati srpski MUP u Republici Srpskoj Bosni i Hercegovini, moramo formirati narodnu odbranu, svoju srpsku armiju, koju na terenu imamo, samo je treba pretočiti u ono

	što moramo imati.” “Srpsku armiju” koja je već na terenu u tom trenutku činili su JNA i vojno sposobni neregutovani muškarci, bosanski Srbi.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 41	Do trenutka kada je general Mladić podrobno iznio svoje zamisli o novoj vojsci bosanskih Srba uoči skupštinskog zasjedanja 12. maja 1992., već je bila dokazana korisnost naoružanog stanovništva: “Mi ne počinjemo od ničega. To je veoma bitno. Polazište nam je naoružani srpski narod u Republici Srpskoj Bosni i Hercegovini koji se u dosadašnjem toku rata odazvao u meri u kojoj se odazvao da zaustavi ... fašističku i fantomsku ustašku aždaju. I sačuvali smo do sad narod od totalnog istrebljenja”. Karadžić je 1995. godine izjavio: “Izvršena je disperzija oružja zahvaljujući JNA, izvuklo se što se moglo izvući i rasulo po srpskim prostorima i podijelilo narodu, ali narod je organizovala SDS i stvorila vojsku.”
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 42	Elementi policijskih snaga bosanskih Srba postojali su već marta 1992. Skupština je odmah osnovala MUP bosanskih Srba, usvojivši Zakon o unutrašnjim poslovima 27. marta 1992., te postavivši Miću Stanišića za ministra tog resora. On je 31. marta 1992. distribuirao saopštenje za štampu u kojem je najavio osnivanje pet CSB-ova, po jednog u svakoj od samoproglašenih i teritorijalno neprecizno definisanih SAO-a bosanskih Srba (Krajina, Hercegovina, Sjeverna Bosna, Romanija-Birač i Semberija) i naredio policajcima na tim područjima da prekinu veze sa starom republikom i polože zakletvu novoj državi.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 44	Približno u maju 1992., Stanišić je rekao Miloradu Davidoviću, Srbinu iz Bijeljine koji je radio u saveznom SUP-u, da su Arkanove snage angažovane u Bijeljini i Zvorniku po njegovom odobrenju i da pomažu da se “oslobodi” teritorija za koju su bosanski Srbi smatrali da treba pripasti republici bosanskih Srba. Stanišić je govorio i o sporazumu prema kojem Arkanove snage mogu da čine šta im je volja sa svom imovinom na “oslobođenim” teritorijama.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 50	VRS je imao plan djelovanja koji je u najširim crtama definisalo političko rukovodstvo. Ni Karadžić ni Krajišnik nisu našli za shodno da se svakodnevno angažuju na poslovima VRS-a. Te poslove je obavljao njihov komandant od povjerenja, Ratko Mladić, kojeg su Karadžić i Krajišnik odabrali za taj položaj. General Mladić se rukovodio strateškim ciljevima koje su formulisali Karadžić i Krajišnik na sjednici skupštine bosanskih Srba održanoj 12. maja 1992.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 52	Preuzimanje vlasti u opštinama, lišavanje života, zatočenje, zlostavljanje, protjerivanje i oduzimanje i uništavanje imovine na teritorijama koje su bosanski Srbi svojatali započelo je znatno prije proglašenja strateških ciljeva 12. maja 1992. godine. Ti incidenti započeli su početkom aprila 1992. i tokom narednih mjeseci su ponavljani širom teritorija za koje se tvrdilo da su srpske.
činjenica koja se odnosi na Bosnu br. 54	Na sjednici Skupštine opštine Vogošća održanoj 14. novembra 1992., na kojoj je optuženi bio počasni gost, Krajišnik se našalio: “Nema Muslimana, pa treba pronaći Albanca da se Srbi ne prepiru.” U jednom intervjuu krajem novembra 1992., on je sebi pripisao zaslugu za izbjavljenje svog naroda od pokolja i genocida. Drugom prilikom, približno u istom periodu, on je setno prokomentarisao spori napredak bosanskih Srba u ostvarenju kontrole nad Sarajevom: “Poseban problem je Sarajevo. On je sad momentalno ovdje obilježen kao ... područje koje je uži dio grada, je obilježen kao područje muslimansko, a mi u našim odnosima ćemo se zalagati za demilitarizaciju i razgraničenje između dvije nacionalne zajednice.”
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 3	RSK nije bila u potpunosti demilitarizovana, kako je to zahtevao Vanceov plan. Dana 28. aprila 1992, SSNO Srbije je u sklopu Ministarstva odbrane RSK osnovao brigade posebnih jedinica milicije (u daljem tekstu: PJM) i Upravu PJM. General Borislav Đukić, oficir JNA, postavljen je za načelnika Uprave PJM. Pripadnici PJM nosili su plave uniforme i koristili lično naoružanje i opremu TO. Dana 18. maja 1992, osnovana je SVK.

činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 4	Rukovodstvo RSK bilo je protiv demilitarizacije RSK, tvrdeći da RSK ne bi bila u stanju da se odbrani u slučaju da Hrvati napadnu. Stoga je rukovodstvo RSK Vanceov plan tumačilo kao da on znači da je zadatak UNPROFOR da zaštiti stanovništvo na područjima na kojima je angažovan.. Hrvatske snage izvršile su nekoliko oružanih upada u UNPA zone u periodu od 1992. do 1995. godine, uključujući onaj na Miljevačkom platou 21. juna 1992, zatim onaj na Maslenici 22. januara 1993, upad u Medački džep 9. i 12. septembra 1993, kao i Operaciju "Bljesak" 1. maja 1995.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 5	Dana 20. aprila 1993, osnovan je Vrhovni savet odbrane RSK, čiji su članovi bili predsednik RSK, predsednik vlade, ministar odbrane, ministar unutrašnjih poslova i komandant SVK. Prema Ustavu RSK, predsednik RSK rukovodi SVK u miru i ratu, u skladu sa Ustavom i odlukama Vrhovnog saveta odbrane, i predsedava Vrhovnim savetom odbrane. Vrhovni savet odbrane imao je mandat da donosi odluke o pripravnosti, mobilizaciji i upotrebi SVK i o drugim pitanjima u skladu sa Ustavom i zakonom.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 7	Dana 19. februara 1992, Milan Martić je naredio raspuštanje jedne jedinice MUP RSK za specijalne namene kojom je komandovao Predrag Baklajić zbog informacija da je ta jedinica bila umešana u kažnjive aktivnosti, uključujući nekoliko ubistava, kao i incidente pljačke, krađe i uništavanja. To raspuštanje na kraju nije sprovedeno u delo i ta jedinica je nastavila s kažnjivim aktivnostima u 1992. godini. Dana 1. aprila 1993, Milan Martić je zatražio od MUP Srbije da mu pošalje 20-30 inspektora koji bi se bavili ubistvima i krivičnim delima protiv imovine koja su "u poslednje vrijeme u RS Krajini u naglom porastu". Dana 7. septembra 1993, Milan Martić je naredio hapšenje pripadnika izvesnih paravojnih grupa, za koje se sumnjalo da su počinili organizovane zločine.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 8	Posle napada na Strugu, kapetan Dragan Vasiljković je uhapsio deset pripadnika TO u Dvoru, koji su navodno bili odgovorni za ubistvo nekoliko civila. Posle toga, u Dvor je došao Milan Martić i naredio kapetanu Draganu Vasiljkoviću da pusti tu deoricu na slobodu, što je ovaj i učinio.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 16	Dana 4. i 5. kolovoza 1995. Kakanj su napustili svi seljani, osim njih desetak. Osobe koje su na te dane otišle iz sela Kakanj, golemom većinom, ako ne i sve, bile su krajinski Srbi.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 24	Dana 4. ili 5. kolovoza 1995. Uzdolje je napustila većina njegovih stanovnika.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 26	Između 4. i 7. kolovoza 1995. kolone ljudi prošle su kroz općinu Donji Lapac i prešle preko granice u Bosnu i Hercegovinu. U tim kolonama kroz općinu Donji Lapac prošlo je i u Bosnu i Hercegovinu ušlo otprilike 50.000-70.000 ljudi. Ti ljudi su bili iz nekoliko općina, uključujući Knin, Gračac i Korenicu.
činjenica koja se odnosi na SAO Krajinu br. 27	Dana 4. kolovoza 1995. u Kninu je bilo najmanje 15.000 civila, među kojima su veliku većinu činili žene, djeca i stariji ljudi, a od kojih je približno 14.000 napustilo grad 4. i 5. kolovoza 1995. Dana 4. kolovoza 1995. u Benkovcu, Gračacu i Obrovcu boravili uglavnom civili i tamo je bilo vrlo malo pripadnika SVK. Na temelju tih konstatacija zaključuje se da su ljudi koji su 4. i 5. kolovoza 1995. napustili Benkovac, Gračac, Knin i Obrovac u velikoj većini, ako ne i svi, u tom trenutku bili civili ili u najmanju ruku osobe izvan bojnog stroja.